

Uwaga! W nawiasach kwadratowych podano liczbę punktów, jaką można uzyskać za dane pytanie. W pytaniach od 1 do 20 tylko jedna odpowiedź jest prawidłowa.

Egzamin z prawa rzymskiego – 4 września 2023 r.

1. *Quasi* własność gruntów prowincjonalnych zanika m.in. na skutek: [2]
 - a) powstania za Augusta prowincji cesarskich.
 - b) umożliwienia ich zasiadywania od czasów Septymiusza Sewera.
 - c) obłożenia podatkami przez Dioklecjana gruntów italskich.
2. Własności bonitarna to instytucja prawna, o której istnieniu można mówić od momentu wprowadzenia: [2]
 - a) *actio legis Aquiliae*.
 - b) *actio Publiciana*.
 - c) *actio quasi Serviana*.
3. Zasada, że nie można mieć służebności na służebności wynika z tego, że: [2]
 - a) właściciel ma najszerze prawo do rzeczy.
 - b) nie wolno wykonywać służebności nadmiernie uciążliwie.
 - c) służebność to prawo na cudzej rzeczy, a nie na prawie.
4. *Senatus consultum Trebellianum* dotyczyło instytucji: [2]
 - a) fideikomisu.
 - b) substytucji.
 - c) transmisji.
5. Która z poniższych skarg powstała najwcześniej? [2]
 - a) *hereditatis petitio possessoria*.
 - b) *querela inofficiosi testamenti*.
 - c) *actio ad supplendam legitimam*.
6. Ustanowienie dziedzica upada przy: [2]
 - a) braku *capacitas*.
 - b) niegodności dziedziczenia.
 - c) braku *testamenti factio*.
7. Mury Rzymu to: [2]
 - a) *res sacrae*.
 - b) *res sanctae*.
 - c) *res religiosae*.
8. Czwóropodział zobowiązań pochodzi z: [2]
 - a) „Instytucji” Gaiusa.
 - b) *Res cottidianae* Gaiusa.
 - c) „Instytucji” Justyniana.
9. Subiektywny model wzorca staranności w kontraktach *bonae fidei* to: [2]
 - a) „zapobiegliwy ojciec rodziny”.
 - b) unikanie podstępów i przymusu.
 - c) postępowanie, jak we własnych sprawach.
10. Ochrona posesoryjna służy: [2]
 - a) przyspieszeniu zasiedzenia nieruchomości.
 - b) wyrugowaniu samopomocy i przygotowaniu przyszłego procesu petytoryjnego.
 - c) zawsze przeciwko posiadaczowi w złej wierze.
11. Elementem łączącym różne przypadki darowizn jest zgoda stron co do *causa donandi*, czyli zgoda: [2]
 - a) co do nieodpłatności przejścia prawa majątkowego, powstania lub umorzenia zobowiązania.
 - b) co do całkowitej swobody stron w określeniu relacji świadczeń wzajemnych w kontraktach *emptio venditio* i *locatio conductio*.
 - c) co do braku podstępu polegającego na przebiegłym, kłamliwym, stanowiącym zasadzkę postępowaniu w celu podejścia innej osoby i jej oszukania.
12. *Ius postlimini* nie przywraca stanów faktycznych sprzed popadnięcia w niewolę, a więc: [2]
 - a) odpowiedzialności z tytułu *iniuria*.
 - b) opieki i kurateli.
 - c) posiadania i małżeństwa.
13. Zbywalne i dziedziczne prawo do cudzego gruntu to w Rzymie od 480 roku: [2]
 - a) *ususfructus*.
 - b) emfiteuza.
 - c) *superficies*.
14. Zawłaszczenie (*occupatio*) pozwala nabyć własność: [2]
 - a) już w momencie objęcia rzeczy w posiadanie.
 - b) po upływie przewidzianego prawem czasu.
 - c) rzeczy ruchomych zgubionych przez właściciela.
15. Obowiązek dochowania wierności złożonemu przyrzeczeniu pozwala podważyć wobec istotnej zmiany okoliczności: [2]
 - a) klauzula *rebus sic stantibus*.
 - b) klauzula dobrej wiary.
 - c) zasada *pacta sunt servanda*.
16. Nowela 118 wprowadzała nowy porządek dziedziczenia beztestamentowego: [2]
 - a) znosząc całkowicie porządek dziedziczenia według edyktu.
 - b) pozwalając dziedziczyć żonie w pierwszej kolejności.
 - c) deklarując całkowite zniesienie więzów agnacyjnych.

17. Ochrona przed „nadmiernym uszczerbkiem” w przypadku, gdy ustalona cena była co najmniej o połowę niższa od „prawdziwej” pojawiła się: [2]
a) już za Augusta.
b) za Dioklecjana.
c) dopiero za Justyniana.

18. Model łącznego wystąpienia trzech przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej za czyn niedozwolony: szkody, związku przyczynowego i winy, został uformowany: [2]
a) w związku z *actio de pauperiae*.
b) dzięki *quasi* deliktom.
c) w powiązaniu z *lex Aquilia*.

21. Oblicz stopień pokrewieństwa, jaki łączyłby Twą córkę: [4x1]
a) z Twoją prababką.
b) z synem brata Twego ojca.
c) z synem córki Twego pradziadka.
d) z córką brata Twej babki.

19. Rzymski zadatek był postrzegany jako: [2]
a) zabezpieczenie zapłacenia odsetek.
b) kara za dozwolone odstąpienie od umowy.
c) dowód zwarcia kontraktu.

20. Ostrogoci, Wizygoci i Burgundowie dopuszczali testamenty ustne i pisemne, gdyż poznali prawo rzymskie dzięki: [2]
a) „Instytucjom” Gaiusa.
b) Kodeksowi Teodozjańskiemu.
c) kompilacji justyniańskiej.

22. Z początkiem marca roku 63 przed Chr. ciężko chory Filemon prosi o pomoc w przygotowaniu projektu testamentu. W swym majątku ma spichlerz w Benewencie oraz trzy domy w Neapolu, a nadto ogromną stadninę koni i 7'000 sesterców w gotówce. Chce, aby żona Aurelia będąca pod *manus* otrzymała jakiś nieduży domek w Bajach, córka Filemonia 9'000 sesterców i dwa domy w Neapolu, a jedyny syn Filon spichlerz i największy z neapolitańskich domów. Przygotuj projekt testamentu. [8]

.....
.....
.....
.....
.....

23. W 113 r. po Chr. Marek kupił od Decimusa dochodową winnicę. Kontrahenci umówili się, że jej wydanie nastąpi po tygodniu. Niestety, kilka godzin później Decimus nagle zmarł. Lucjusz, jego jedyny syn i – wedle testamentu – dziedzic, przystąpił do porządkowania spraw po zmarłym ojcu już następnego dnia rano. Wiedział, że winnicę trzeba jak najszybciej sprzedać ze względu na nadchodzące terminy spłat zaciągniętych przez Decimusa pożyczek. Nieświadomy wcześniejszych ustaleń z Markiem znalazł kupca – Kwintusa. Niezwłocznie przyjął cenę i wydał winnicę. Marek bardzo się zdziwił, gdy umówionego dnia stawił się przed bramą winnicy i dowiedział się, że Kwintus uważa się za jej właściciela. Stanowczo zażądał jej wydania. Kwintus odmówił. Ocen sytuację prawną [8]

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

24. W 521 r. za panowania cesarza Justyna, Marek udzielił Lucjuszowi pożyczki na cztery lata w wysokości 10'000 sesterców. Niestety już rok później Marek sam znalazł się w pilnej potrzebie finansowej i wezwał dłużnika do wcześniejszej spłaty długu. Wobec oporów Lucjusza Marek zagroził mu, że w przypadku braku niezwłocznej zapłaty podpali on dom, w którym mieszkał Lucjusz. Przestraszony Lucjusz na pytanie, czy zapłaci Markowi 10'000 sesterców, niewyraźnie potwierdził w sposób, zrozumiały jako „Tak”. Wobec tego, że pieniądze wciąż nie wpłynęły, Marek teraz pozywa Lucjusza. Oceń sytuację prawną. [8]

.....

.....

.....

.....

.....

25. W 11 roku przed Chr. Publiusz otrzymał niewolnika i posiadał go przez dziesięć miesięcy. Bardzo się nad nim znęcał, dlatego niewolnik zbiegł przy pierwszej nadarzającej się okazji. Wkrótce jednak został schwytyany przez Kwintusa, który ukrywał go u siebie przed Publiuszem przez dwa miesiące, wykorzystując do pracy w stajniach. Następnie na trzy miesiące użyczył go sąsiadowi, zaś po ich upływie sprzedał Korneliuszowi. Po dwóch miesiącach od tej transakcji do Korneliusza przyjechał w odwiedziny Publiusz. Rozpoznał wówczas swego niewolnika i zapragnął go odzyskać. Z jakim interdyktem może wystąpić? Kto wygra? Uzasadnij odpowiedź. [8]

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26. Nazwij skargę, wskaż części jej formuły i zaproponuj stan faktyczny, na którego podstawie o taką formułę można się ubiegać u pretora: [8]

.....

Akwillus Gallus niech będzie sędzią. Ponieważ dziedzice Kryspusa wystąpili, aby dać im sędziego w celu podziału majątku oraz w kwestii tego, czym zarządzili lub zdarzyło się w tym spadku przez nich, po tym jak stali się dziedzicami, ile należy przysądzić, sędzio, przysądź Mewiuszowi; cokolwiek z tego powodu jeden drugiemu powinien świadczyć, zasądź, sędzio, jednego na rzecz drugiego; jeśli się nie okaże – uwolnij.

.....

.....

.....

.....

27. *Nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest* jako zasada rzymskiego prawa spadkowego. [8]

28. Scharakteryzuj specyfikę rzymskiej odpowiedzialności *ex delicto*. [8]